

Mozes, geleid door een oproep

Stel je eens voor. Een man zit in de woestijn, in een vreemd land. Hij moet er een kudde hoeden. Daar zit hij dan bij een kudde; hij die voordien aan een koninklijk hof van de farao was grootgebracht, je weet wel de farao van Egypte die de Hebreeën onderdrukte. Maar die man had ontdekt dat hij eigenlijk een volksgenoot van die verdrukte Hebreeën was en dat hij die door omstandigheden aan het hof was beland. En toen de man zag dat een Egyptenaar – die onderdrukkers - één van zijn volksgenoten neersloeg, werd hij gegrepen door verontwaardiging en woede. Hij doodde de Egyptenaar. Toen dat feit de farao ter ore kwam moest de man op de vlucht slaan, weg uit Egypte. Hij die op eigen houtje de dood van een van zijn volksgenoten had gewroken, die ijver en woede kostte hem de ballingschap. En daar zit hij dan in de die woestijn, mislukt. Zijn verontwaardiging en doodslag hebben niets veranderd: zijn volksgenoten zijn nog steeds onderdrukt en hij is moeten gaan lopen. Die man heet Mozes, de grote toekomstige leider, maar nu eenvoudige herder in de woestijn, in een onbekend land.

Wij horen niet zo graag dat het verleden van de grote mannen en vrouwen niet altijd even rechtlijnig en mooi oogt. Wij vallen graag voor perfecte helden en als hun perfectie toch niet zo perfect is, laten we ze vaak vallen als bakstenen. Alsof we niet kunnen aanvaarden dat mensen een weg moeten gaan, met ups en downs,.. Alsof een mens geen vat is vol tegenstellingen. De bijbel denkt anders over de helden. Het zijn mensen met grote en kleine kanten, kortom echte mensen, met in hun leven soms echte tragiek. De bijbel zegt de dingen onverbloemd, maar laat ook toe dat mensen kunnen groeien en veranderen.

Waarom zit onze held Mozes nu in de woestijn? Echt niet toevallig.

De woestijn is de plek bij uitstek van dorheid, van eenzaamheid en onbruikbaarheid. En daar zit Mozes nu, ruimtelijk, maar vooral ook existentieel. Zelfs de zoon die zijn vrouw hem baarde noemt Mozes Gersom ‘gast in den vreemde’.

En de braamstruik past in die woestijn: even dor en onbruikbaar. Je kan de braamstruik zien als de ervaring van een leven dat in feite mislukt is. Leeg, dor, zinloos... de verontwaardiging van Mozes over de uitbuiting van zijn volk had geleid tot geweld en draaide op niets uit. Hij moest zelfs aan lopen om zijn eigen vel te redden. Dat is de situatie. Mislukt.

En net daar in die braamstruik verschijnt de engel van de Heer als een vuurvlam. Mozes die mislukt is, die aan alles twijfelt, zich als een vreemde voelt, die misschien niet meer gelooft in de mogelijkheid om zijn volk te bevrijden ziet in die ervaring van mislukking een vlam verschijnen. Wat vreemd denkt Mozes: de braamstruik verbrandt niet en hij gaat kijken. Blijkbaar is er toch een vonk van geloof bij Mozes overeind gebleven. Want hij had het evengoed bij een zonsondergang tussen de braamstruik kunnen houden. Maar neen, hij gaat kijken in de braamstruik, in die nutteloze struik van zijn eigen zinloosheid. Daar handelt God – zo zegt de bijbel. Daar waar Mozes zelf het misschien niet had verwacht.

‘Mozes, Mozes’ klinkt het. Tweemaal noemt God de naam van Mozes alsof hij nog uit een slaap moet ontwaken om zijn prille geloof te durven vertrouwen. Een naam noemen in de bijbel zegt alles: een mens is zijn naam, met alles erop en eraan, goed en minder goed. En wat voor een naam: Mozes betekent ‘uit het water getrokken’. God herinnert Mozes eraan wie hij eigenlijk is: gered uit het water.

Dan volgt de uitnodiging van God: ‘trek je sandalen uit, want je staat op heilige grond.’ Heilige grond?! Komaan – woestijn, dorheid, mislukking, ontgoocheling, twijfel,... Neen, zegt de bijbel: heilige grond. Wie zijn sandalen durft uit te trekken en de grond de ‘humus

raakt, die is deemoedig. Het Latijnse woord voor deemoed is 'humilitas' en daarin zit humus, grond.

Mozes ontdekt door zijn humilitas dat de grond waarop hij staat, zijn eigen geschiedenis, met zijn eigen dorheid en mislukking heilig is en plaats kan zijn, plaats is waar God zich openbaart. Wie had dat gedacht?

Dan zegt God wie Hij is – de God van Abraham, Isaak en Jakob - en dat hij door de ellende van zijn volk getroffen is en dat het wil bevrijden.

Niet toevallig dat Mozes dat ook zelf had gewild, als verontwaardiging, als diepste verlangen, maar dan toch mislukt was. Een aankondiging van God in de bijbel houdt ook steeds een opdracht aan mensen in. We lezen 'Daarom stuur ik jou naar de farao. Jij moet mijn volk, de Israëlieten, uit Egypte halen.'

Sterk die bijbelverhalen. Uitgerekend diegene die mislukt is, die moest vluchten, die in de woestijn van zijn leven zit, wordt door God aangesproken om 'leiding' te geven.

Blijkbaar is leiderschap in de bijbel iets anders dan het feilloze parcours van de manager die de zaak gaat oplossen. Want dat leiderschap is soms zelfs gevaarlijk: het doodt en leidt tot zelfverheerlijking zoals bij de farao's in Egypte.

Mozes kent de menselijke mislukking, hij aanvaardt de eigen zwakheid,... en juist daarom kiest God hem als leider, als begeleider van zijn volk op weg naar de vrijheid.

Levenservaring, bescheidenheid (omwille van eigen fouten) en wijsheid zijn volgens de bijbel de kenmerken van iemand die op een goede manier kan leiding geven. Dienend.

Wat betekent dit prachtig bijbelverhaal nu voor ons vandaag? Kunnen we dit op ons eigen leven leggen?

Uiteraard zegt dit verhaal iets over de wat leiding geven betekent: zijn eigen geschiedenis kennen, deemoedig zijn eigen zwakheden kennen en daarin de roep van God onderkennen om ten dienste te staan. Wie leiding geeft in een gemeenschap, organisatie of bedrijf kan ongetwijfeld van dit type leiderschap leren.

Maar ook als individuele mens kan dit verhaal richting geven aan mijn leven.

Waar is mijn woestijn? En waar heb ik in mijn dorheid de vlam van Gods aanwezigheid ervaren? En voelde ik toen de uitnodiging om mijn eigen idealen uit te diepen en een nieuwe adem te geven, zoals bij Mozes het geval was. Want daarover gaat het: geloven dat God zich in mijn moeilijke momenten, in diepe crisis ook openbaart. Dat God mij dan zelfs kan en wil transformeren naar meer 'menszijn'.

Het gebeurt wel niet automatisch, want ook Mozes moest dichterbij het eigenaardige vuur gaan kijken om de realiteit van Gods aanwezigheid in onze woestijn te ontdekken.

Stel je eens voor. Jezelf in de woestijn. En dan dat vuur in die braamstruik. Het verleden, de zinloosheid, de mislukking passeert de revue. En je naam wordt genoemd en je idealen herleven, en je voelt de uitnodiging op opnieuw op weg te gaan, naar meer mens-zijn. Stel je voor.

Karel Ceule

De Lier, 30 januari 2011